

19.5.2025

Eduskunnan talousvaliokunta

HE 46/2025

Lausunto: HE 46/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

1. Yleisesti

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä on huomioitu kattavasti tekoälyasetuksen toimeenpanoon liittyvät kysymykset, ja valmistelu on ollut huolellista. Kokonaisuudessaan Suomen Yrittäjät pitää esitystä hyvänä, mutta katsoo, että kansallista liikkumavaraa voitaisiin käyttää enemmänkin.

Hajautettu markkinavalvonta ja viranomaisten rooli voivat olla yrityksille haasteellisia sisäistää, joten keskitetyn yhteyspisteen perustaminen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin on perusteltua. Tekoälyasetuksen velvollisuuksien koulutuksen tulisi olla yhteinen ja selkeä, ja on tärkeää, että viranomaisilta saadut tiedot ja ohjeet ovat helposti saatavilla ja ymmärrettäviä. Kysymys siitä, tuleeko tämä koulutus Traficomien yhteyspisteestä, on keskeinen. On myös hyvä, että yrityksen oman toimialan viranomainen seuraa tekoälyasetuksen toimeenpanon vaikutuksia omalla toimialueellaan.

Erityisesti viranomaisten riittävät resurssit ja yritysneuvonnan oikea-aikaisuus ovat lainsäädännön toimeenpanossa keskeisiä tekijöitä, ettei pk-yritykset jää jumiin byrokraatiaan, kuten arviointeihin, lupa- ja todistusmenettelyihin. On tärkeää varmistaa, että viranomaisilla on tarpeeksi resursseja ja osaamista tukemaan pk-yrityksiä lain toimeenpanossa.

Seuraamusmaksut voivat olla pk-yrityksille merkittäviä, ja on ehdottoman tärkeää, että viranomaisten tiedotus ja koulutus yritysten velvollisuuksista ovat virheetöntä, saavutettavaa ja näkyvää. Inhimillisen virheen tai tiedonpuutteen vuoksi annettu väärä tieto ei saisi johtaa suoraan seuraamusmaksuihin. Sen sijaan yrityksille tulisi ensisijaisesti antaa mahdollisuus korjata virheensä ja saada tarvittaessa neuvontaa. Nykyisessä muodossa tätä arvioidaan pykälässä §24 ”jos velvoitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä”.

Tietyt asiakirjat pyydetään säilyttämään 10 vuotta viranomaisten saatavilla, vaikka yritys menisi konkurssiin tai lopettaisi toimintansa. Olisi suotavaa, että viranomaiset kehittäisivät rekisterit tai talletuspalvelut, joissa nämä

asiakirjat voidaan säilyttää muiden velvollisuuksien mukana. Tämä vähentäisi hallinnollista taakkaa erityisesti yrityksille, jotka lopettavat toimintansa. Lisäksi 10 vuoden säilytysvaatimus on kohtuuton pienille yrityksille, joille yrityksen lopettamiskulut samalla kasvavat. Nämä ja muut pitkän aikavälin sääntelyt ja byrokratiaa lisäävät toimet johtavat siihen, että riskisiä uusia yrityksiä saatetaan jopa perustaa vähemmän. Tämäkään ei edistä innovaatioita ja uusien tekoäly-yritysten perustamista EU:n alueelle. Jälleen Suomen Yrittäjät peräänkuuluttaa yrityksille luotavien ohjeistusten, neuvonnan ja velvollisuuksien selkeää ja oikea-aikaista viestimistä.

Asetuksen toteuttaminen Suomessa tulisi perustua yhteistyöhön ja kestävä teknologiatehityksen periaatteisiin, ei rangaistuksiin tai kuormittavaan byrokratiaan. Kestävä ja yrityksiä tukevan lainsäädännön toteuttaminen on avainasemassa tekoälyn käytön edistämisessä Suomessa.

2. Pykäläkohtaiset huomiot

§24 "Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen" vaatii tarkennusta. Pykälässä määrätään, että "seuraamusmaksua ei määrätä, jos veloitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana". Termi "ilmeisen kohtuuttomana" on epätarkka. Siinä tulisi mainita, että kohtuuttomuus perustuu kokonaisarvioon, joka ulotetaan niin yrityksille kuin luonnollisille henkilöille.

Tässä kohtaa ei tulisi tehdä eroa sillä, onko kyseessä oleva toimija luonnollinen henkilö vai yritys. Pienet yrityksetkin ansaitsevat oikeusturvaa ja usein pienen yrityksen taustalla toimii päävastuussa yrittäjä, jolle niin ikään seuraamusmaksu voi olla täysin kohtuuton. Yritykselle kohdistuva seuraamusmaksu monissa tapauksissa voi nimenomaan kohdistua luonnolliseen henkilöön, kun yrittäjä itse joutuu leikkaamaan maksun suuruuden palkastaan.

Myös pienyrittäjien oikeusturvaa on suojattava arvioimalla yrityksen seuraamusmaksujen tarpeellisuutta kokonaisuutena ja inhimillisesti.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Maria Nyroos

Digi-, ja innovaatiopolitiikan asiantuntija